

Тілея

Науковий вісник

Збірник наукових праць

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 69 (№2)

Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

Українська Академія Наук

Тілея

Науковий вісник

Збірник наукових праць

- Історичні науки
- Філософські науки
- Політичні науки

Випуск 69 (№ 2)

Київ – 2013

Збірник засновано 2004 року
Вихід з друку — щомісячно

Фахове видання з філософських, політичних
та історичних наук, затверджено постановами президії ВАК України
№ 1-05/2 від 10 березня 2010 р. та № 1-05/3 від 14 квітня 2010 р.

*Свідоцтво про державну реєстрацію (переєстрацію) друкованого засобу
масової інформації серія **КВ № 16332 - 4804 ПР** від **24 лютого 2010 р.***

Шеф-редактор:

АНДРУЩЕНКО В.П., доктор філософських наук,
професор, член-кореспондент Національної академії наук України,
академік Національної академії педагогічних наук України

Головний редактор:

В АШКЕВИЧ В.М., доктор філософських наук,
професор, академік Української академії наук

Заступник головного редактора:

КРИВОШЕЯ В. В., доктор історичних наук,
академік Української академії наук

Відповідальний секретар:

ХАЛАМЕНДИК В.Б., доктор філософських наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

З Історичних наук;

Войцехівська І.Н., доктор історичних наук, професор

Гончар Б.М., доктор історичних наук, професор

Дробот І.І., доктор історичних наук, професор

Журба М.А., доктор історичних наук, професор

Колесник В.Ф., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії наук України

Макарчук С.С., кандидат історичних наук, доцент

Михайлюк В.П., доктор історичних наук, професор

Нестуля О.О., доктор історичних наук, професор,
академік Української академії наук

Солдатенко В.Ф., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії наук України

Стоян Т.А., доктор історичних наук, доцент

Сушко О.О., доктор історичних наук, професор

Фіров П.Т., кандидат історичних наук, доцент

Чернега Л.М., доктор історичних наук, професор

З філософських наук:

Акопян В. Г., доктор філософських наук, старший науковий
співробітник, академік Української академії наук

Базалук О.О., доктор філософських наук, професор

Бех В.П., доктор філософських наук, професор,
академік Української академії політичних наук

Бондаренко О.В., доктор філософських наук, професор

Волинка Г.І., доктор філософських наук, професор

Герасимова Е.М., доктор філософських наук, доцент
Жадько В.О., доктор філософських наук, професор
Куцепал С.В., доктор філософських наук, професор,
академік Української академії наук
Закович М.М., доктор філософських наук, професор
Михальченко М.І., доктор філософських наук, професор,
член-кореспондент Національної академії наук України,
академік Української академії політичних наук
Оніпко О.Ф., доктор технічних наук, професор,
академік Української академії наук
Предборська І.М., доктор філософських наук, професор
Хімченко О.Г., кандидат філософських наук, професор,
член-кореспондент Української академії наук
Яшанов С.М., доктор педагогічних, професор

З політичних наук:

Андрусишин Б.І., доктор історичних наук, професор,
академік Академії наук вищої школи України
Бабкіна О.В., доктор політичних наук, професор
Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор
Євтух В.Б., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії наук України
Іванов М.С., доктор політичних наук, професор
Картунов О.В., доктор політичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук
Котигоренко В.О., доктор політичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук
Оніщенко І.Г., доктор політичних наук, професор
Римаренко С.Ю., доктор політичних наук, професор
Шаповал Ю.І., доктор історичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук
Шкляр Л.Є., доктор політичних наук, професор

Гілея: * науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. -
К.: ВІР УАН, 2013. - Випуск 69(№2). - 822 с.

Друкується за рішенням:

*Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
(протокол №7 від 26 січня 2013 р.);
Президії ВГО Української Академії Наук
(протокол № 13-01-26 від 26 січня 2013 р.)*

*Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні
проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики
охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований
на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.*

Гілея - в стародавні часи територія лісової Скіфії між
Борисфеном (Дніпром) і Гіпанісом (Південним Бугом).

Рештки цієї «ЛІСОВОЇ КВІТКИ» залишилися ДО теперішнього
часу на території Миколаївської та Херсонської
областей. (Докладніше див.: Геродот. Історія.ІV. 16-25).

© **Редакційна колегія**, 2013

© Автори статей, 2013

© Національний педагогічний університет
імені м.п.Драгоманова, 2013

© ВГО Українська академія наук, 2013

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Мельничук І.А. Степ або Дике Поле як епіцентр економіко-політичних змагань великих держав часів пізнього Середньовіччя (огляд геополітичної ситуації навколо українських земель у XV-XVI ст.).....	5
Дегтеренко А.М., Нікольченко Ю.М. До питання про витоки українського кириличного друкарства.....	11
Короткий В. А. Передісторія появи пісенного збірника «Исторические песни малорусского народа».....	17
Верховцева І.Г. Суспільна опіка в Українському Подунав'ї (кінець XIX- початок XX ст.): соціокультурні аспекти.....	26
Сулима-Камінська І.В. Цензурні органи Київського генерал-губернаторства у революційну та постреволуційну добу (1905-1914 рр.).....	30
Козлов Д.В. Перша промова Київського митрополита Володимира (Богоявленського) в Софійському соборі: програмні інвективи.....	37
Жолоб М.П. Громади віруючих етнічних меншин України напередодні більшовицького перевороту 1917 р.....	43
Петренко І.Є. Дипломатичні та військово-політичні відносини Української Держави з Грузинською Демократичною Республікою (квітень—грудень 1918 року).....	50
Пархоменко В.А. Втрата державності ЗОУНР (квітень-листопад 1919 р.) в історико-мемуарній літературі.....	58
Робак І.Ю., Демочко Г.Л. Боротьба з туберкульозом у столичному Харкові (1919-1934 рр.).....	63
Кузьмин Р.Я. Военний комунізм у Східній Галичині: соціально-економічні перетворення Галревкому в 1920 р.....	70
Москальова Н.П. Соціальні аспекти життя студентів ХІМЕСГ у 1930—ті роки.....	79
Оніпко Т.В. Запровадження Міжнародним кооперативним альянсом Міжнародного дня кооперації та участь у його святкуванні споживчої кооперації УСРР.....	85
Бондарева С.О. Накази органів державної влади як джерело з історії соціально-культурного розвитку України періоду непу.....	90
Білан С.О. Історія формування системи підготовки фахівців-аграрників у 30-х рр. ХХ ст.....	95
Гула Р.В. Діяльність партійно-державних органів з організації функціонування та розвитку ідеології радянського патріотизму в початковий період Великої Вітчизняної війни.....	101
Стельникович С.В. Інтернет-ресурси з історії нацистського окупаційного режиму в генеральному окрузі «Житомир».....	105
Ковальська Л.А. Художні фільми як історичне джерело з історії партизансько-підпільної боротьби в роки Великої Вітчизняної війни.....	110
Сокульський А.Л. Як «Аhnenerbe» шукало сакральні центри в Надпорожжі й Запорозжжі: спроба реконструкції.....	115
Цебро О.В. Діяльність мережі закладів громадського харчування м. Києва (1943-1945 рр.).....	124
Ходак І.В. Доля греко—католицького духовенства в контексті рішень Львівського собору 1946 р.....	130
Мелешко Н.Б. Особливості перевезень репатрійованих громадян територією Української РСР у 1946-1953 рр.....	134
Снегірьов В.А. На вильоті репресій: 1948 рік — спеціальні переселенці.....	138
Ховайба Н.Г. Українські кіномитці та радянська влада: протистояння, утиски, репресії (друга половина 1960-х— 1970-і роки).....	143
Гадмаліев С.Б. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток вищої освіти в Україні у 90-х роках ХХ ст.....	148
Марченко С.Д. Еволюція виробничих відносин в аграрному секторі України у 1990-2000-і роки: здобутки і про рахунки.....	154
Гладка Г.Л. Реформування вищої медичної освіти в Україні як елемент соціальної політики держави: історичний аспект.....	159
Комарницька І.Ю. Роль міжнародних організацій у збереженні культурно-історичної спадщини в сучасній Україні.....	187

Балябас В.Д. Пожежно-рятувальна служба України: шляхи оптимізації і підвищення ефективності.....	170
Андреев В.М. Віктор Петров як дослідник життя та творчості П.Куліша.....	176
Борисенко М.В., Лагунова О.С. Дослідження жнивварської обрядовості Аг. Кримським.....	183
Лубенський В.І., Полякова Л.І. Проблеми англійської аграрної історії в працях Є.О. Космінського.....	190
Лагодзінський В.В. Оцінка М.Драгомановим античних римських авторів.....	194
Полянський Ф.І. Творча спадщина Юрія Липи як джерело української політико-психологічної думки.....	200
Завалко Н.В. Шлях Олександра Карповича Касименка в історичну науку.....	204
Шахбазова Р. Деякі питання політичного та економічного розвитку Азербайджану в період халіфату в дослідженнях академіка В.В. Бартольда.....	209
Крисенко Д.С. Образ СРСР як фактор еволюції зовнішньої політики США (друга половина ХХ ст.).....	214
Бузань В.Ю. Вплив американсько-радянського суперництва на перебіг арабсько-ізраїльського конфлікту (1956-1991 рр.).....	218
Ганцян Р.Ю. Дисциплінарний статус історії сучасності у Великій Британії у першій половині ХХ ст.....	223
Макаров Р.В. Позитивні та негативні наслідки британського мандатного управління в Іраку (1920-1932 рр.).....	228
Нагірний М.З. Вуковар як центр культурницького життя русинів та українців Хорватії наприкінці ХХ ст.....	238
Аббасова М. Розвиток транспортних шляхів на Південному Кавказі в ХІХ ст.....	241
Гусейнов Ю. Карабах - стародавня азербайджанська земля.....	246
Махорін Г.Л. Історична думка доби Відродження і Просвітництва.....	252
Радченко Н.М. Кооперативні видання 1881—1917 рр. як джерело із вивчення історії розвитку кредитно-фінансової системи України.....	257
Лазуренко Ю.М. Відображення змін продуктивних сил індивідуальних селянських господарств України в умовах непу в історіографії другої половини 50-х - 70-х рр. ХХ ст.....	262
Палкій Д.В. Організаційні заходи радянського уряду щодо підпорядкування та активізації керівництва діяльності партизанів і підпільників в Україні на другому етапі війни (1942-1943 рр.): сучасна українська історіографія.....	268
Сіропол В. О. Медичне забезпечення Червоної Армії в роки Великої Вітчизняної війни: історіографічний огляд.....	272
Стрижак Є.М. Кадрове забезпечення середньої та вищої школи Радянської України 1920-1930-х рр.: історіографія проблеми.....	278
Лазуренко В.М. Висвітлення проблеми становлення та життєдіяльності селянських фермерських господарств в Україні доби непу в історіографії 1980-х - початку 1990-х рр. „.....	284
Скоряк А.Г. Історіографічний аналіз особливостей ярмаркування Полтавської губернії.....	290
Шаравара Т.О. Зарубіжна історіографія про витоки судових реформ 1864 р. в Російській імперії.....	301
Левицька К.В. Парламентаризм в Україні: сучасна українська історіографія.....	306
Левченко Л.Л. Питання систематизації архівних документів у контексті історії архівної справи Сполучених Штатів Америки, ч.2.....	310
Мамедова І. Етнографічні відомості про місто Тебріз в європейських мемуарних джерелах	319
Мехтізаде С. Середньовічне образотворче мистецтво і музика Азербайджану в щоденниках західноєвропейських мандрівників.....	324
Сулейманов А. Реформа підготовки медичних кадрів Нахічеванської Автономної Республіки ..	329
Шабанов С.Б. Скляні сосуди з розкопок Булганакського городища в Криму.....	334
Шиян Л.М. Відновлення інтер'єрів Збаразького замку як важливий фактор проведення реставраційних робіт.....	340
ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ	
Воронкова В.Г. Управлінська діяльність як предмет соціально-філософської рефлексії.....	347
Дедаєва І.П. Розвиток поняття про свободу в історії філософії.	355
Зленко Н.М. Суспільство ризику як сучасний етап історичного поступу людства.....	359
Дондюк А.М. Методологічні колізії феноменологічного : онтологічна залежність та позитивна сила страху.....	366
Кулик О.В. Філософія макабра і каос.....	372

Левкулич В.В. Особливості теоретизації проблеми справедливості у соціально-філософській думці Просвітництва.....	377
Морозова Л.П. Цінності в контексті неокласичного підходу до соціуму.....	382
Отрешко В. Цінність праці: матеріальна, соціальна, духовна.....	387
Павлова Т.С. Філософські витоки формування психологічного підходу до права як індивідуальної і соціальної дійсності.....	391
Препотенська М.П. Urbanus oasis: екзистенціальні аспекти урбаністичної утопії у контексті мегаполісу.....	396
Іванов Є.В. Соціальне управління в Київській Русі в кінці X — першій половині XI ст.: спроба філософського осмислення.....	402
Краснокутський О.В. Політика як соціально-філософська категорія.....	407
Висоцька О.Є. Сутність і сенс сучасної ідеології глобалізму: між «світовою демократією» та «новим імперіалізмом».....	413
Гнатів З.Л. Неотомістичні <i>пошуки</i> «інтегрального гуманізму» у сучасних модернізаційних суспільно-політичних процесах України.....	419
Лісовський П.М. Глобальна фінансова криза як депресійний дух часу у сучасному спекулятивному капіталі.....	423
Сидоренко С.В. Генеза від громадянського суспільства до глобального громадянського суспільства.....	428
Сисак М.М. Концептуальна аналітика феномену гуманізму.....	435
Поліщук О.С. Суб'єкти колективної дії у суспільно-політичному бутті людини.....	442
Тарабасова Л.Г. Життєтворчість особистості на ранніх етапах розвитку: теоретико—методологічне дослідження.....	447
Тімченко О.Л. Феномен екзистенційної опосередкованості відношення людини і суспільства.....	452
Шарко О.В. Явище неясності: сутність та специфіка стосовно суміжних явищ.....	457
Шарипін А.В. Амальгама інтелектуальної традиції в українській культурі XIV-XV ст.....	463
Ювковецька Ю.О. Політична реклама як феномен культури.....	469
Бутурліна О.В. Медіаторність як різновид творчої діяльності особистості.....	475
Корнієнко Т.А. Теоретичні засади аналізу дизайну міста як унікального соціального явища, ч.2.....	481
Лобанчук О.А. Інтегрована художня діяльність як основа моделі мовленнєвого культури особистості.....	486
Лугуцько Т.В. Культурна парадигма як феномен соціокультурного буття людини.....	491
Омельченко Ю.В. Ідеї представників українського правозахисного руху в контексті етики ненасилля.....	496
Прохоров М.М. Крізісологічний аналіз взаємозв'язку історії, культури і буття.....	502
Осипова В.Ю. Гламур як машина моди.....	509
Беляєва Л.Г. Трансформація музики в координатах соціального простору.....	514
Владиченко Л. Д. Релігійний компонент у світській освіті: польський досвід.....	520
Карнаухова Н.Л. Феноменологія релігії Нініана Смарт та її методологічне значення.....	525
Клименко О.Б. Категорія «Евѣрусія» в античній філософії, ранньої патристики і ісихазмі.....	531
Голозубов А.В. Сміх богів і героїв у міфо-епічному просторі середньовічної Ісландії.....	539
Шамша І.В. Вічність і час у творі Августина Блаженного «Про град Божий».....	545
Масаєв М.В. Символ мистецтва в образі сонця у творчості Ромена Ролана і Володимира Маяковського: філософсько-історичний і культурологічний аспекти.....	550
Мах У.І. Філософія культури АЛівейцера.....	554
Мережинська О.Ю. Соціально-філософські параметри теорії особистості Е.Гофмана.....	560
Завідняк Б.Т. Гаррі Вольфсон. Огляд ключових філонознавчих праць <i>гарвардського ученого</i>	567
Содомора П.А. Тома з Аквіну: розквіт після занепаду.....	573
Гусейнова М. Жанр повісті та лірико-психологічний аналіз (на основі творів Ю.В. Чеменземінлі).....	578
Гончаров В.І. Гуманістичні засади освіти.....	582
Бойченко М. І. Філософське осмислення умов здійснення післядипломної освіти.....	587
Гриценко Т.В. Американська мультикультурна освіта: перехрестя ґендерних досліджень, освіти про екологічну справедливість та досліджень Білих людей.....	592
Харлаш Л.М. Медіаосвіта як форма відкритої освіти: філософські засади.....	597
Куліненко Л.Б. Практика як основа ефективності педагогічного процесу.....	602

Малишева О. Обмеження свободи комунікативного процесу в освіті в період авторитаризму.....	607
Мікулак Н.М. Активізм жіночої ментальності у контексті тендерної рівності та освіти.....	612
Москалик Г.Ф. Інформативно-комунікативна природа освіти.....	619
Пятишева І.П. Вітчизняний досвід екологізації педагогічної діяльності.....	626
Фінін Г.І. Історична освіта в курикулумі військового фахівця: філософський аналіз.....	632

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Герасименко А. Політика структурної перебудови економічного розвитку держави і суспільства.....	636
Ворчакова І.Є. Бікамералізм як інститут регіонального політичного впливу на загальнонаціональному рівні.....	641
Перглер Т.І. Екологія і здоровий спосіб життя • пріоритети українського державотворення.....	645
Прокопчук Аналіз тенденцій інституціоналізації свободи в українському суспільстві.....	652
Турчин Я.Б. Співпраця України й ОБОЄ на сучасному етапі: оцінки і перспективи.....	658
Човгай І.В. Болонський процес та захист національних інтересів у сфері вищої освіти України.....	664
Трутенко А.О. Концептуальні засади зовнішньої політики України.....	670
Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Досвід оптимізації функціонування органів державної влади в Німеччині та можливості його використання в Україні.....	677
Шваб Л.П.,Ткачик О.О. Українська політика щодо Республіки Сербія у 1992-2006 роках.....	684
Пономарьова І.С. Ідентичність етнічних груп греків Приазов'я.....	691
Євменчук О.В. Трансформація ідеології консерватизму на межі ХХ та ХХІ ст.....	696
Куц Г.М. Релігійне підґрунтя лібералізму.....	703
Палінчак М.М. Типологія державно-церковних відносин: політологічний аналіз.....	708
Доля І.М. Локальний політичний процес: до методології питання.....	712
Петренко В.В. Пропаганда в демократичному суспільстві.....	717
Федоренко О.В. Демократія як форма і модель суспільної організації та управління.....	721
Заславська О.О. Типологія політичної комунікації.....	730
Сашук Г.М. Інформаційне суспільство-принципово нова стадія розвитку людства.....	737
Іщенко І.В. Інформаційне—психологічна складова нестабільності та п прояв у суспільному середовищі.....	743
Перга Т.Ю. Проблема глобального споживання в контексті сталого розвитку.....	748
Нагорняк Т.Л. Маркетинговий аспект політики національного брендингу.....	754
Сірий С.В. Суспільно-політичні наслідки локальних війн і воєнних конфліктів.....	758
Філонов О.В. Вимоги до морально-ділових якостей кандидатів на службу в органи жандармерії і спеціальних служб Російської імперії як органів по боротьбі з тероризмом в кінці ХІХ—початку ХХ ст.....	764
Кривогила М.З. Афганський чинник у безпековій взаємодії на Центральноазійському просторі.....	768
Мілова М.І. Вибори та виборча система Болгарії; адаптація до європейських реалій.....	774
Чернишов І.В. Дві війни Ізраїлю в секторі Газа: результати та наслідки.....	781

ДИСКУСІЯ

Наукове відкриття

Федорова К.О. Евдемоністичний парадокс: теоретико-концептуальні засади.....	786
---	-----

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Масаев М.В. Розвиток інтелектуальної основи діяльності приматів. Чи може тварина перейти від рефлексорної до безрефлексорної, символічної поведінки. Рецензія на монографію: Новоселова С. Л. Розвиток інтелектуальної основи діяльності приматів / С.Л. Новоселова. — М.:Видавництво Московського психологічного інституту; Воронеж: Видавництво НПО "МОДЕК", 2010. - 304 с.....	793
Мірошников О.А., Переход С.О. Інструментарій осягнення історії людства: про перший в Криму посібник з філософії історії. Рецензія на навчально методичний посібник: Масаев М.В. Філософія історії. Навчально-методичний посібник/ М.В. Масаев. - Сімферополь : ДОЛЯ,2008.-304 с.....	796